

ASUMISTERVEYS

Asumisterveysliitto AsTe ry:n tiedotuslehti 2/2016

**Korjausneuvonta kohentaa
vanhusten asuinoloja s. 4**

**Epätoivo kestää yhä
pienemmän hetken s. 7**

Tutkimuksista ja suosituksista

Käypä hoito -suositusten kerrottiin olevan ensimmäinen laatuaan. Väheksymättä lainkaan uutta suositusta, olisi hyvä huomioida myös moniammatillisena yhteistyönä laaditut Majvik I ja myöhemmin Majvik II. Majvik-suosituksissa on ollut mukana sekä lääkäreitä että rakennusalan asiantuntijoita.

Käsitykseni mukaan ongelma ei ole rakentamisen merkittävä muuttuminen. Lähtökohtana on, että rakennuksen on sovittava suunniteltuun käyttötarkoitukseensa, ja että rakennus tulee rakentaa turvallista materiaaleista. Ongelma on siinä, että rakennus alalta puuttuu perustutkimus, jolla varmistettaisiin rakennusmateriaalin soveltuvuus käyttäjä huomioiden.

Merkittävän lisän sisäilmaongelmiin tuo huonekaluteollisuus. Vaikka seinät olisivat kuinka turvalliset ja terveelliset, asunnoista muodostuu terveysongelma, jos huonekalut emittoivat terveyshaittoja tuovia päästöjä.

Olen ollut tässä työkentässä mukana yli 20 vuoden ajan. Nykyinen THL, aiemmin Kansanterveyslaitos, on tehnyt uraauurtavaa työtä rakennusten kosteus- ja homevaurioiden esiintuomisessa. Edustamani Asumisterveysliitto AsTe ry on auttanut hometalojen uhreja jo yli 20 vuotta. Edelleen ilman apua on jäämässä pieni ihminen.

Aiemmin on puhuttu Sairas rakennus -oireyhtymästä. Ympäristölääketeen professori Tuula Putus on laatinut faktatietoihin perustuvia terveys-taloustutkimuksia asiakasaineistostamme. Hänen kokemustensa perusteella nopein ja kustannustehokkain tapa edistää kansanterveyttä, työssä jaksamista ja työuraa olisi kartoittaa päiväkotien ja koulujen henkilökunnan ja ko. rakennuksissa olevien lasten ja nuorten terveysriski oirekyselyillä, joita tulisi tehdä kattavasti kaikissa kunnissa 1–3 vuoden välein.

Toinen tärkeä asia on sisäilmapoliklinikoiden perustaminen kaikkiin keskussairaaloihin. Jo sairastuneilla tulee olla oikeus oikeaan diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen. Oikea-aikaiset diagnostiset ja hoidolliset toimet ovat tarpeen, koska sairauden alkuvaiheessa terveys ja työkyky ovat vielä palautettavissa. Allergologiseen ja immunologiseen tutkimukseen tarvitaan lisää rahaa, mutta tärkeintä olisi ottaa olemassa oleva tutkimustieto käyttöön, ja kouluttaa lääkärikuntaa käytettävissä olevan tieteellisen tutkimustiedon valossa.

Lopuksi lisää vielä, että Maankäyttö- ja rakennuslakiin olisi ollut hyvä saada sanktiopykälät holtittomasta rakentamisen laadusta. Nykykäytäntö jopa houkuttelee rakentamaan huonosti, koska virheellisestä rakentamisesta ei seuraa, tai edes uhkaa, sanktioita.

Hyvää joulun aikaa toivottaen,

Hannele Rämö

toiminnanjohtaja,
VTT:n sertifioima rakennusterveys-
asiantuntija 020/05,
Asumisterveysliitto AsTe ry

SISÄLTÖ

- 3 Hometalosaireudesta**
ei ole tutkimusnäyttöä
- 4 Korjausneuvonta kohentaa**
vanhusten asuinoloja
Miten haen korjausneuvontaa?
- 7 Epätoivo kestää**
yhä pienemmän hetken
- 10 Kiinteistön kunnan arviointi**
vaatii asiantuntemusta ja
aikaa
- 11 Teemalomat 2017**
- 12 Vertaistukiryhmä**
Palveleva puhelin

Pirjo Haimo-Hoffren

ASUMISTERVEYS

ASUMISTERVEYSLIIITON
TIEDOTUSLEHTI 2/2016

ISSN 1796-640X (painettu)
ISSN 1796-6418 (verkkolehti)

Kansi: Hannele Rämö

Lehti on luettavissa myös osoitteessa
www.asumisterveys.fi

JULKAISIJA

Asumisterveysliitto AsTe ry
Kaivokatu 5-7, 18100 Heinola
Puh. (03) 877 540
Fax (03) 877 5450
info@asumisterveysliitto.fi

PÄÄTOIMITTAJA

Hannele Rämö
hannele.ramo@asumisterveysliitto.fi

TOIMITUS

Leena Johansson ja Asumisterveysliitto

SIVUNVALMISTUS

Päivi Kaikkonen
K-Systems Contacts Oy, Heinola

Paperi

Cocoon Offset, joka on valmistettu
100 % kierrätyskuidusta.

Paino

Savion Kirjapaino Oy, Kerava 2016

Raha-automaattiyhdistys tukee
Asumisterveysliiton toimintaa.

Käypä hoito -suositus:

Hometalosaireudesta ei ole tutkimusnäyttöä

Lääkäriseura Duodecimin tuore Käypä hoito -suositus ei tunne määritelmää hometalosaireus.

Suosituksen mukaan ei ole olemassa laboratorio- tai muita tutkimuksia, joilla kosteus- ja homevaurio voidaan edes kohtalaisen varmasti yhdistää hengitystieoireisiin tai -sairauksiin.

Sen sijaan jos epäillään, että oireiden taustalla ovat rakennuksen kosteusvauriot, ja jos oireet sopivat tietoon kosteusvaurion terveysvaikutuksista, tulee kyseisessä rakennuksessa tehdä asianmukaiset tutkimukset.

Suosituksen mukaan oireilevan potilaan hoito on aloitettava riippumatta siitä, voidaanko asunnon, koulun tai työpaikan kosteusvaurion osoittaa olevan oireiden taustalla.

– Lääkärin on kuunneltava potilasta, tiivistää suosituksen laatineen työryhmän puheenjohtaja, ylilääkäri **Jussi Karjalainen** Tampereen yliopistollisesta sairaalasta.

Suositus kannustaa luottamukseen potilassuhteeseen

”Vahvasta potilaan luottamusta toimintaasi toimimalla avoimesti ja välttämällä tuntemattomien tekijöiden liioittelua ja todellisten ongelmien vähätelyä.”

Suosituksen kohderyhmänä ovat erityisesti perusterveydenhuollon lääkärin, joita opastetaan perehtymään huolellisesti tutkittuun, ammattialalla hyväksytyyn tietoon.

”Suhtaudu potilaan esittämiin asioihin vakavasti, mutta pitäydy johtopäätöksissä objektiivisiin potilasta tai rakennuskohdetta koskeviin havaintoihin ja tutkimustuloksiin.”

Suositus saa osakseen arvostelua

Kosteus- ja homevaurioista oireilevan potilaan Käypä hoito -suositusta laadittaessa työryhmä kuuli myös potilas-

ja neuvontajärjestöjä, muun muassa Asumisterveysliittoa.

Monet järjestöt ovat suosituksen julkitulon jälkeen arvostelleet sitä voimakkaasti.

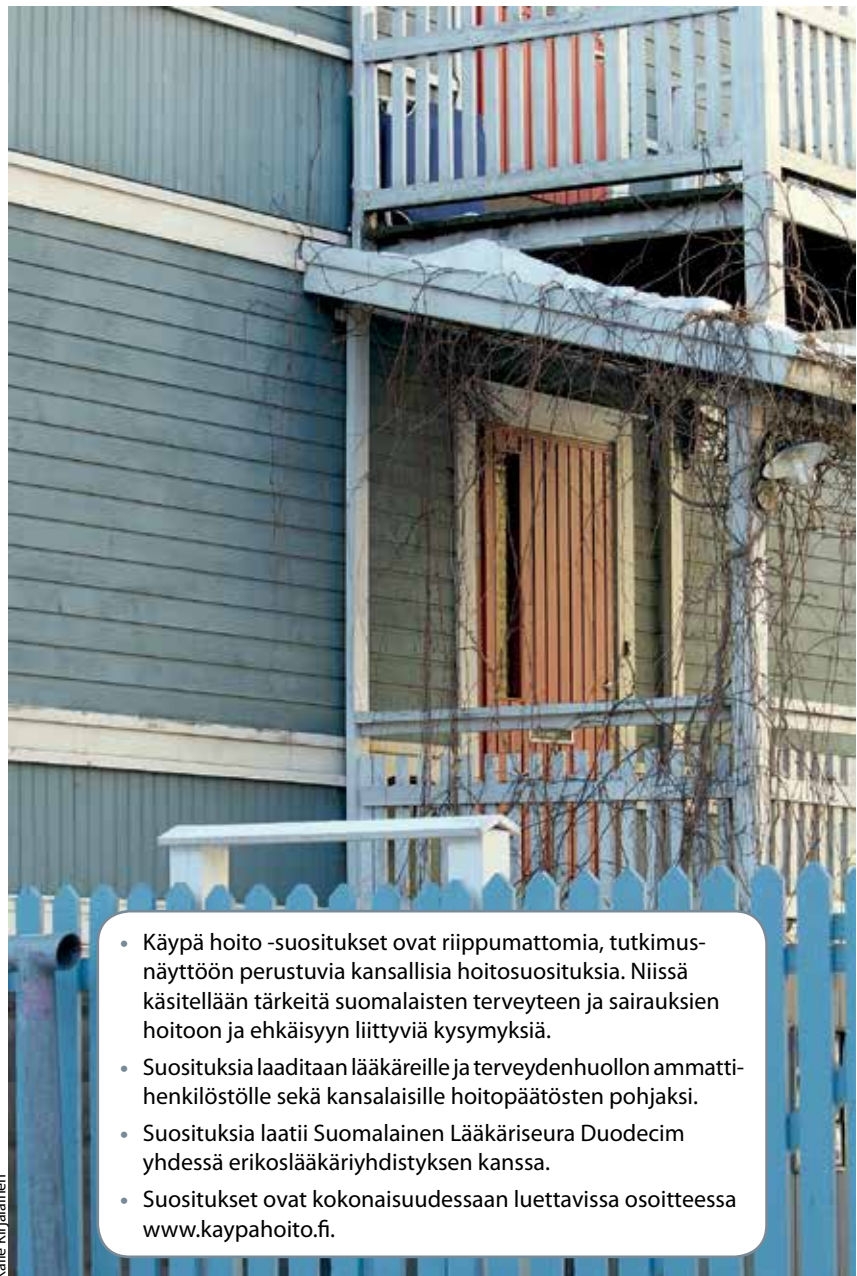
Suositusta pidetään yksipuolisena, eikä se monen alalla toimivan mielestä tuo mitään uutta tietoa tai helpotusta sairastuneiden tilanteeseen.

Suosituksessa todetaan ainoastaan,

että rakennuksen kosteusvaurio on hengitystieoireiden ja astman riskitekijä.

Kosteusvaurioiden terveysvaikutusten tutkiminen on hankalaa, ja yksilötasolla moni asia vaikuttaa oireisiin.

– Kliinistä tutkimusta tarvitaan vielä paljon, työryhmän puheenjohtaja Jussi Karjalainen sanoo. □

- Käypä hoito -suositukset ovat riippumattomia, tutkimusnäyttöön perustuvia kansallisia hoitosuosituksia. Niissä käsitellään tärkeitä suomalaisten terveyden ja sairauksien hoitoon ja ehkäisyyn liittyviä kysymyksiä.
- Suosituksia laaditaan lääkäreille ja terveydenhuollon ammattihenkilöstölle sekä kansalaisille hoitopäätösten pohjaksi.
- Suosituksia laatii Suomalainen Lääkäriseura Duodecim yhdessä erikoslääkäriyhdistyksen kanssa.
- Suositukset ovat kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.kaypahoito.fi.

Korjausneuvonta kohentaa vanhusten asuinoloja

Avustukset edesauttavat kotona asumista, mutta tiukat tulorajat ja pienituloisilla oman osuuden puuttuminen voivat estää avustuksen.

Vanhustyön keskusliitto aloitti valtakunnallisen sotainvalidien ja veteraanien asuntojen korjausneuvonnan Raha-automaattiyhdistyksen tuella vuonna 2001.

Toimintaa on vähitellen laajennettu koskemaan myös muuta vanhusväestöä. Keskusliitolla on eri puolilla Suomea 15 korjausneuvojaa.

Asiakkaita ovat kaikki 65 vuotta täyttäneet, joille neuvontapalvelu on maksutonta. Lisäksi sidosryhmien, kuten Kehitysvammaisten palvelusäätiön tai Vakuutus kuntoutuksen kautta asiakkaita voi olla nuoremmistakin ikäryhmistä.

Avustuksen osuus on tällä hetkellä 40 % kustannuksista. Ensi vuonna voimaan tulevaksi kaavaillun lakiesityksen mukaan avustusosuus voisi nousta jopa 70 prosenttiin.

Pesutiloissa kotona asumisen hankaluus

Avunpyyntö tulee joko vanhukselta itseltään, hänen läheisiltään, säännöllisesti käyvältä kotipalvelulta tai esimerkiksi kuntoutuslaitoksesta.

– Usein lähtökohtana on pieni asia, kuten tukitankojen tarve tai korkeat kynnykset, kertoo Päijät- ja Kanta-Hämeen alueella toimiva korjausneuvoja **Kari Tahvanainen**.

Neuvojan vierailun aikana keskustellaan kuitenkin koko asunnon oloista.

– Pesutiloista löytyy usein puutteita. Pesutila saattaa myös sijaita hankalien portaiden takana. Silloin vaihtoehtoja ovat tukevat kaiteet, jos asukas on vielä hyväkuntoinen, tai tuolihissin rakentaminen. Voidaan miettiä myös pesutilojen siirtämistä remontilla asuinkerrokseen.

Pieni pulma, jonka vuoksi korjausneuvoja on paikalle kutsuttu, voi joutaa myös isompiin remonttisuunnitelmiin.

– Etenkin maaseudulla vanhoissa omakotitaloissa havaittu korjaustarve voi laajeta vesi- ja viemärijärjestelmiin, uusiin lämmitysratkaisuihin tai esimerkiksi salaoituksen korjaamiseen, Tahvanainen kertoo.

Kaupunkiasunnoissa yleisimmät ongelmat löytyvät pesutiloista.

Apua lomakeviidakossa

Korjausneuvojan työ ei pääty ongelmien toteamiseen, vaan seuraavaksi hän ryhtyy kartoittamaan sitä, onko avustusta tai korvausta mahdollista käytännössä saada.

– Mitä kaavakkeita tarvitaan, mitä liitteitä niihin vaaditaan. Usein neuvoja myös täyttää hakemukset asukkaan puolesta ja varmistaa, että liitteet tulevat mukaan. Lisäksi laadimme kustannusarvioita ja teemme mukaan piirroksia, jotta kohteen tilanne tulee kunnolla selvitettyksi.

Kari Tahvanaisen mukaan entistä useampi vanhus on tietoinen korjausavustusten olemassaolosta, mutta millä ehdoilla ja paljonko niitä voi saada, on epäselvää.

– Joskus vastaan tulee korjausta tarvitsevilla asunnoissa asuvia vanhuksia, jotka eivät ole kuulleetkaan

mahdollisuudesta saada avustusta. Ja heitäkin on, jotka sitkeästi kieltäytyvät tuista.

Korjausneuvojat tekevät kuitenkin arvokasta työtä, josta esimerkkinä on Varsinais-Suomen alueella koottu 120 remontoitujen kohteen vaikuttavuusselvitys.

Tulosten mukaan remontoituissa kohteissa on asuttu remontin jälkeen keskimäärin 8 vuotta. Asukkaiden keski-ikä korjaushetkellä oli 80,4 vuotta.

Kosteus- ja homevaurioiden syitä haetaan

Korjausneuvoja Kari Tahvanaisen kokemusten mukaan kosteus- ja homevauriotkin vaivaavat ikäihmisten asuntoja. Etenkin huonosti tuulettuvia yläpohjia löytyy paljon.

Pahimmillaan homeen hajun tuntee jo pihaan tullessaan. Silti talossa asutaan, sillä asukkaat eivät ehkä oireile.

– Mieleen tulee eräs neuvontakohtede, jossa tasakattoisen rakennuksen alkuperäisen huopakaton päälle oli asennettu peltikatto. Asukas kertoi, että katto vuotaa.

Katolle noustua havaittiin, että vuotoa ei voi olla, koska vesi seisoo katolla.

– Asuintiloihin valuvan kosteuden syytä lähdettiin etsimään ilmanvaihdosta ja höyrysuluista.

Tässä tapauksessa korjausneuvoja onnistui ainakin säästämään asukkaalta tuhansia euroja neuvomalla, että jälleen uutta peltikattoa tarjonneen kiertävän firman kanssa ei kannata tehdä diiliä.

Erilaiset vanhojen putkien vauriot ja vuodot sekä muut talon rakenteelliset ongelmat paljastuvat korjausneuvojan avulla.

– Vaikka asukkaat oireilevat, joskus vian etsinnässä voi mennä kauankin.

Korjausneuvoja Kari Tahvanaisen mielestä harmillisimpia ovat kohteet, joissa iäkkäällä asukkaalla ei ole varaa omaan osuuteen remontista.

Kuva: Leena Johansson

Avustusmuodot

- Korjausavustus vanhusväestön ja vammaisten asuntoihin
- Sotilasvammalain mukainen korvaus
- Vammaispalvelulain mukainen korvaus
- Kotitalousvähennys

Lähde: Vanhustyön keskusliitto, www.vtkl.fi

Korjausneuvoja

Renoveringsrådgivare

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Leena Johansson

Miten haen korjausneuvontaa?

- Ota yhteyttä puhelimitse korjausneuvojaan.
- Korjausneuvoja käy läpi asiakkaan perustiedot ja asunnon halutun muutostarpeen.
- Mikäli keskustelussa todetaan, että muutostöitä tarvitaan, sopii korjausneuvoja tapaamisen.
- Korjausneuvoja kartoittaa paikan päällä tilanteen, tekee mittaukset, selvittää muutostöiden vaihtoehdot ja niihin saatavat avustukset.
- Korjausneuvoja tekee hankkeen luonnospiirustukset, kustannusarvion ja laittaa avustushakemukset liikkeelle.
- Tarvittaessa korjausneuvojat auttavat myös muutostyöt suorittavan urakoitsijan etsimisessä. Korjausneuvonta on maksutonta, remonttikulut asiakas maksaa itse.
- Avustukset kattavat pääsääntöisesti vain osan korjauksen kokonaiskustannuksista. Korjauksen teettäjän on aina maksettava osa korjauksista itse.
- Yleensä myönnetty avustus maksetaan vasta jälkikäteen. Näin ollen hakijan on ensin itse maksettava laskut. Kuitit on aina säilytettävä. Saatavat avustukset tulevat hakijan tilille jälkikäteen.
- Jos hanke tarvitsee rakennusluvan on korjauksen teettäjän haettava ja kustannettava se itse.

ovat laajimpia. Monasti on syytä pohdittua, onko rakennukselle jatkokäyttöä suvussa vai tuleeko tyhjenevällä kylällä remontoidusta talosta perikunnan ongelma.

Korjausneuvoja Kari Tahvanainen on kiertänyt vanhusten asuntoja yli 20 vuotta. Kylien hiljeneminen ja asukkaiden hakeutuminen taajamiin on selvästi nähtävissä.

– Sitkeitäkin esimerkkejä on, ja entistä iäkkäämmät ihmiset asuvat kotona. Yritetään pärjätä. Taustalla on joko oma tahto tai laitospaikkojen puute.

Korjausavustuksiin liittyvät taloudelliset ehdot saattavat myös olla esteenä remontille.

– Asukkaan varallisuus otetaan huomioon. Kesäasunto, toinen sijoitusasunto tai vaikkapa talletukset voivat estää avustuksen saannin.

Kari Tahvanainen muistuttaa myös, että vuokra-asuntokin on avustuskelpoinen, jos ehdot täyttyvät ja vanhus asuu siinä vakituisesti. □

Kannattaako remontoida?

Korjausneuvoja Kari Tahvanainen pitää harmillisimpina tapauksia, joissa pienituloinen asukas ei pysty hankkimaan omaa osuuttaan remonttiin.

– Vaihtoehdoksi jää asuminen hometalossa edelleen.

Joskus neuvontatilanteessa joudutaan pohtimaan, onko taloudellisesti ja ihmillisesti järkevää tehdä koko remonttia.

– Haja-asutusalueilla vanhoissa taloissa asuvien vanhusten ongelmat

Epätoivo kestää yhä pienemmän hetken

Asumisterveysliiton teemaloma yhdisti koko perhettä ja vahvasti ajatusta siitä, ettei voivottelemaan kannata jäädä.

Kesäinen lomajakso Pajulahdessa antoi **Anna** ja **Janne Ahokkaan** perheelle mahdollisuuden olla yhdessä ilman huolia ja arjen vaatimuksia.

– Kun tapasi saman kokeneita ja kuuli tarinoita, tajusi että muitakin on. Meille on vahvistunut myös oma keskinäinen voimamme eli se, että aina toinen valaa uskoa silloin kun ollaan syvissä vesissä, Ahokkaat miettivät.

Voimaa ja uskoa on tarvittu huhtikuusta 2015 alkaen, jolloin nyt nelilapsinen perhe osti Janne Ahokkaan vanhemmilta Pöytyältä kotitilan tilakeskuksen.

Asuminen vuonna 1949 rakennetussa ja 1980 laajennetussa maatalossa johti jo saman vuoden syyskuussa siihen, että koko perhe alkoi sairastella. Eniten oireita oli kotiäiti Annalla ja tuolloin parivuotiaalla **Joona**-pojalla.

– Tavarat ja asuminen siirrettiin pihamökkiin ja taloa ryhdyttiin tutkimaan. Näytteet jopa puhtaannäköisistä paikoista paljastivat heti kolmea eri hometta ja sädesientä.

Alapohjan purku toi esiin yhä lisää vaurioita. Itsenäisyyspäivän aikaan löytyi lisäksi pihamökistä vesivuoto, ja perheen hengitystieoireet pahenivat. Ahokkaat muuttivat Annan äidin luo.

– Monta evakkoasuntoa sitten haisteltiin, mutta Loimaalta löytyi lopulta iso sisustuskaupan malliasunto, jossa asuimme yhdeksän kuukautta. Samalla koko ajan purettiin ja suunniteltiin remonttia tilalla, Janne Ahokas kertoo.

Remontti oli jätettävä kesken

Ensimmäinen yhteydenotto Asumisterveysliittoon tehtiin, kun perhe vielä asui pihamökissä.

– Kävimme Turussa vertaistuki-

Leena Johansson

Ella-vauva kasvaa turvallisesti uudessa vuokrakodissa. Anna-äiti herkistyi aikaisemmin niin, että tuntee täälläkin sisään tullessaan asunnon materiaalien hajua.

tapahtumassa. Asiantuntija **Erkki Helimon** vierailun myötä todettiin, että ihan pienen remontin jälkeen talossa ei pystyttäisi asumaan.

Myyjä maksoi perheelle hinnan alennusta, joka käytettiin asiantuntijan

kustannuksiin sekä purku- ja vaurio- korjaustöihin. Nyt talossa ei ollut enää hometta, eikä mitään vaurioita.

Sen jälkeen Ahokkaat hakivat lisärahoitusta talonsa uudelleenrakentamiseen. >>>

Upouuden sohvan tuominen kotiin ei ollut helppo juttu. Kemikaalihajuja karkotettiin sekä ulkoilmassa että kuumassa saunassa.

– Pankki ei sitä myöntänyt, ja jätti asiakkaansa pulaan ilman minkäänlaisia talousneuvoja. Remontti jäi kesken, koska rahat loppuivat.

Nyt perhe asuu Pöytyällä uudenkarheassa, kolme vuotta sitten rakennetussa rivitalossa vuokralla.

Sisään tullessa Anna Ahokas kertoo täälläkin aistivansa ”uuden tuoksun”, joka edelleen tulee asunnon materiaaleista. Mutta asumaan pystytään ja arki sujuu.

– Tulee kalliiksi maksaa sekä lainaa talosta, jossa ei voi asua, että vuokraa, mutta olemme päättäneet nyt ottaa aikalisän ja miettiä tulevaa talven yli.

Vain astiat ja puuhuonekalut säästyivät

Kun perheen oireilu paheni ja syy oli selvä, tavaroista jouduttiin hävittämään lähes kaikki.

– Sohva, sängyt, suurin osa huonekaluista, vuodevaatteet, matot, lelut, kirjat, vaatteet, koko perheen muistot

■ ”Pankki jätti asiakkaansa pulaan ilman minkäänlaisia talousneuvoja.”

ja tarinat. Säästämään pystyttiin vain astiat ja muutama vanha puuhuonekalu, jotka on saatu puhdistettua käyttöön. Valokuvat ja lasten piirustukset saadaan osin säilytettyä skannaamalla.

Hometalossa asuminen laukaisi myös voimakkaan kemikaaliyliherkkyyden.

Anna Ahokas muistelee, miten hiuslakan käyttö sai välittömästi aikaan kiukkuisen olon, ja hetken kuluttua voimakkaan väsymyksen. Sama kiuku nousi kaupan pesuainehyllyn luona.

– Se oli hullu tunne, mutta heti kun lopetin kemikaalien käytön, oireet katosivat.

Ikävää on se, että monen läheisen luona ei voi enää käydä kemikaaliyliherkkyyden vuoksi.

– Onneksi tutut pääosin ymmärtävät, eivät ole ainakaan vähätelleet. Selaisiakin kommentteja on kuitenkin saatu, että ettekö te voisi vaikka siedettyä niille vähitellen, Anna Ahokas sanoo.

Tilannetta kuvaa muun muassa äskettäin hankitun uuden sohvan sisälle tuonti. Se ei ollut yksinkertaista, koska sohva haisi voimakkaasti kemikaaleille.

– Sohva pidettiin vuoron perään 100-asteisessa saunassa ja terassilla, ja silitettiin vielä höyryraudalla.

Terveet arvot elämään

Anna Ahokas pystyy kääntämään kemikaaliyliherkkyytensä myönteiseksi asiaksi.

– Oireet varoittavat. Ymmärtää, että omaa perhettä ei halua myrkyttää hajusteilla. Pesuaineita käytämme valikoidusti ja vähän, siivouksessa höyrymoppi on osoittautunut hyväksi.

Elämänmuutos on isompi kuin ha-

juvedestä tai tietystä pesupulverista luopuminen.

– Lapset saavat terveet ja terveelliset arvot. Ihmiset tässä lähellä ovat tärkeimmät, tavaraa ei tarvita niin paljon ympärille. Toipumista edistävä ruokavalio sisältää luomua ja paljon vihreää. Elämme luonnollista ja kemikaalivapaata elämää.

Anna Ahokkaan mielestä kaikki ihmiset altistuvat josain määrin sisäilman ongelmille, homeelle ja kemikaaleille. Hän vertaa ihmistä kaivoon, joka pikkuhiljaa täyttyy altisteilla.

– Kaikkien kaivo ei ole vielä täysi. Tärkeää olisi oppia etsimään syitä oireisiin ympäristöstä, eikä heti hoitamaan niitä lääkkeillä.

Vaikeasta tilanteesta voi nousta vain hyväksymällä sen

Kulunut vuosi on ollut Ahokkaan perheelle suuri elämänmuutos, ja lisäksi sekä taloudellinen että henkinen katastrofi.

■ "Oireet varoittavat. Ymmärtää, että oma perhettä ei halua myrkyttää hajusteilla."

– Helppoa tämä ei ole ollut, eikä varmasti ole kenellekään muulle, joka vastaavaan tilanteeseen joutuu. Mutta oli tilanne miten vaikea tahansa, siitä voi oikealla asenteella selvitä.

Ahokkaiden haaveissa on edelleen vanhan talon remontti. Se halutaan tehdä ekologisilla materiaaleilla, ilman kemikaaleja.

– Tuntuu, että kun sopivaa ei löydy, täytyy tehdä itse. Rakennustekninen taito ainakin on kasvanut tämän myötä, Janne Ahokas toteaa.

Remonttisuunnitelmista on saatu tingittyä ja toinen pankki näyttää nyt myötämieliseltä rahoitukselle.

– Ensi keväänä jos aloitetaan. Mutta nyt rauhoitutaan ja keskitytään ihan normaaliin arkeen. Pitkästä aikaa tuntuu kodilta ja olo on vapautunut, onnellinen, Janne Ahokas kuvaa.

– Oppi on sittenkin ollut positiivinen, Anna Ahokas lisää. □

Vanhan talon homeremontin ja korjausrakentamisen tarina löytyy Anna Ahokkaan pitämästä Sairaun kaunis koti -blogista.

"Vihree talo on rikki"

Kolme- ja puolivuotias Joonä käsittelee lapsen suorasukaisuudella perheen unelman romahtamista, kun uudeksi kodiksi ajateltu iso-vanhempien maatalo ei ollutkaan asumiskelpoinen.

Anna ja Janne Ahokas ovat joutuneet käsittelemään homeongelmia eri ikäisten lastensa kanssa. Perheen esikoinen Camilla on 17-vuotias, Carita 12 ja Joonä kolme. Pikkuinen Ella on vasta vauva.

Ahokkaiden neuvo muille samassa tilanteessa oleville lapsiperheille on avoimuus.

– Meillä on kerrottu lapsille avoimesti aina tilanne kerrallaan. On annettu lupa näyttää kaikki tunteet ja kysyä kaikki kysymykset, mitkä mieltä askarruttavat. Ollaan puhuttu, että vaikka maailma kaatuisi ympäriltä, niin perhe on ja pysyy.

Anna Ahokas muistuttaa, että koti on kuitenkin lapselle se vanhemman luoma turva elämässä, ja

äidin ja isän syli, ei se rakennus.

– Itse ymmärrettiin kanta-pään kautta se, ettei kannata elää "sitkun"-elämää lasten kanssa, se luo vaan levottomuutta. Nyt kun olemme rakentaneet tähän evakkoasuntoon pysyvyyden ja rauhoittaneet arjen, on elämä palannut nopeasti uomiinsa. Seinät ympärillä ovat vain eri seinät.

Kun lapset kysyvät, koska talo on valmis, vanhemmat vastaavat, etteivät tiedä, mutta koti meillä on nyt tässä.

– Lapsille luo meillä turvaa se, että me vanhempina teemme päätökset ja he tietävät, että teemme ne aina heidän ja perheen parasta ajatellen.

Joonä meneekin aina "tilalle töihin", kun puhutaan remontoitavasta maatalosta.

– Evakkokoti on nyt koti, ja jos maatilalla on joskus koti, puhutaan siitä sitten myöhemmin, vanhemmat toteavat.

Kuvat: Leena Johansson

Ahokkaan perheen lapset ovat saaneet vastauksen kaikkiin mieltä askarruttaviin kysymyksiin. He myös tietävät, että perhe pysyy ja vanhemmat tekevät päätökset perheen hyväksi.

Kiinteistön kunnon arviointi vaatii asiantuntemusta ja aikaa

Hannu Kärjen opinnäytetyö on tietopaketti omakotitalon ostajalle ja myyjälle.

Polygon Oy:n sisäilmapalvelujen projektipäällikkönä työskentelevä **Hannu Kärki** on lähes 20-vuotisen uransa aikana ollut asiantuntijana mukana yli sadassa kiinteistökauppa koskevassa tuomioistuinkäsittelyssä.

– Tämän työrupeaman aikana on muodostunut vahva käsitys siitä, ettei ostaja saa kuntoarvion ja vanhan omistajan kautta riittävän laajaa ja objektiivista kuvaa kiinteistön todellisesta rakennusteknisestä kunnosta, vanhoista vaurioista ja vesivahingoista.

Kiinteistökauppa on kuitenkin useimmille elämän suurin hankinta, johon liittyy paljon tunteita ja mielikuvia.

– Kaupantekotilanteessa välittäjä usein painostaa ostajaa tekemään päätöksen nopeasti. Kaupan kohteeseen tulee kuitenkin tutustua aina huolella, ja jos jokin asia on epäselvä tai epäroii, aina voi ottaa aikalisän. Välittäjän mainitsemia ”useita muita” ostajaehdokkaita ei välttämättä ole olemassa, Kärki muistuttaa.

Varaa aikaa raportin tutkimiseen

Hannu Kärki sanoo usein kohtaavansa tilanteen, jossa uusi omistaja kertoo saaneensa kuntoarvioraportin kauppa-
kirjan allekirjoituksen yhteydessä pankissa.

– Väärinkäsitysten ja virheratkaisujen korjaaminen ja muuttaminen kauppa-
kirjan allekirjoituksen ja kaup-
pasumman maksamisen jälkeen on erittäin hankalaa, kallista ja myös aikaa vievää.

Kauppa-
kirjassa tulee olla yksilöitynä kaikki kiinteistössä mahdollisesti olevat virheet ja puutteet, ja se, kuka niistä vastaa jatkossa.

Myös mahdollisesti suoritettu kaup-
pahinnan alennus tulee olla kirjattuna selitteellä, mistä hinnanalennus on johtunut.

Näin minimoidaan vaara asioiden selvittelystä jälkikäteen, jopa oikeudessa.

– Tuomioistuimessa asuntokauppariidan käsittely virheiden havaitsemisesta tarvittaviin rakenteellisiin tutkimuksiin ja näytteiden selvittelyyn vie kokemukseni mukaan vähintään vuoden. Mikäli tapausta joudutaan käsittelemään vielä hovioikeudessa, on prosessi kestänyt kokonaisuudessaan 2–3 vuotta, jopa kauemmin.

Rakennukset ovat aikakautensa tuotteita

1900-luvun alun rakennusten perustukset ovat usein luonnonkiveä. Vanhoissa perustuksissa on usein roudan aiheuttamia vaurioita.

Ryömintätilainen alapohja (rossipohja tai tuulettuva alapohja) saattaa olla liian matala ja puurakenteet lähes maata vasten.

Lahoavat puurakenteet ja mikrobivaurioituneet purut ovat tyypillisiä vaurioita. Vanhan alapohjan ilmavuodot päästävät hajuja sisäilmaan.

Vähintään 75-vuotiaassa kiinteistössä on ollut sen elinkaaren aikana useita kattovuotoja.

– Olennaista on, miten ne on korjattu ja mahdollisesti dokumentoitu.

Tyypillisiä vikoja ovat myös savuhormien läpivientien vuodot ja välipohjan eristeen kastuminen.

Ajalle tyypillistä hirsirakenteista seinää pidetään sisäilman kannalta hyvänä ratkaisuna.

– Pääsääntöisesti hirsiseinä tulee eristää ulkopuolelta. Pahimmissa tapauksissa vanha hyväkuntoinen hirsiseinä on pilattu purkukuntoiseksi sisäpuoleisella, paksulla lämmöneristyksellä.

Vanhoihin rakennuksiin on jälkeensä rakennettu pesu- ja saunatiloja.

– Usein ne ovat aiheuttaneet rakenteisiin kosteusvaurioita, mikäli ei ole käytetty suihkukaappia.

1950-luku toi rintamamiestalot

Monissa 50-luvun taloissa on kellari-
perustus. Kellaritiloja on myöhemmin alettu ottaa asumiskäyttöön asentamalla perusmuurin sisäpuolelle lämmöneristystä.

Näin rakenteen painovoimainen hengittäminen estyi ja ulkopuolinen kosteus vahingoitti rakenteita. Myös lattioiden muovimatot estävät rakenteiden kuivumista sisäilmaan.

Keittiön yleisimmät vauriokohdat löytyvät tiskialtaan ympäristöstä, put-

Tyypillinen rintamamiestalon elintasosiipi, joka on tukkinut yhden rossipohjan tuuletusaukon.

Hannu Kärki

kistojen liitoksista ja astianpesukoneen poistoputkesta.

– 50-luvulla on myös ollut tapana pestä keittiön lattiaa erittäin väljällä vedellä, jonka seurauksena lattian ponttilaudan pontti on lahonnut ja sahanpurueriste lattian alla on vaurioitunut.

Lisäksi vesiputkien tekninen käyttöikä on jo loppunut.

50- ja 60-lukujen kiinteistöissä alkuperäinen ilmanvaihto on painovoimainen, eikä korvausilmaventtiilejä ole yleensä riittävästi.

– Sisäilmaongelman laukaiseekin usein ikkunaremontti, kun vanhojen epätiivien ikkunoiden kautta ei enää tule korvausilmaa. Ikkunaremontin yhteydessä tulisi aina asentaa myös

korvausilmaventtiilit.

Laajennukset eli ns. elintasosiivet ovat myös usein kosteusvaurioiden taustalla.

Tasakattojen 70-luvulta vesieristyksen uusiin määräyksiin 90-luvulle

Tasakatot yleistyivät 1970-luvulla, samoin kattovuodot.

– Pienet paikalliset kermivuodot eivät tulleet heti näkyviin asuintilojen puolella, ja vuoto pääsi vaurioittamaan yläpohjan kantavia rakenteita ja eristystä. Tasakattorakenteen tuuletuksen toteutuksessakaan ei aina onnistuttu.

1980-luvun kiinteistöissä yleisimmät kosteusvauriot löytyvät saunasta ja

pesutiloista. Vuodelta 1976 peräisin olleet veden- ja kosteudeneristysmääräykset uusittiin vasta vuonna 1999.

Siten vasta 90-luvulla luovuttiin käyttämästä vesieristyksenä siveltävää kosteussulkua, joka ei estänyt kosteuden pääsyä rakenteisiin.

Onnistuneessa asuntokaupassa osapuolilla on tietoa eri aikakausina rakennettujen kiinteistöjen tekniikasta, materiaaleista, rakennusvirheistä ja korjauskäytännöistä. □

Hannu Kärki: Omakotitalon ostajan ja myyjän opas, Opinnäytetyö, Rakennusterveysasiantuntija, Helsinki 2016

Pajulahti

Teemalomat 2017

Teemalomat 2017 -haku-aika on alkanut.

Lomat on tarkoitettu asumisterveysongelman kohdanneille perheille.

Vuoden 2017 teemalomat järjestetään Liikuntakeskus Pajulahdessa. Pajulahti on Nastolassa toimiva liikuntaja vapaa-ajankeidas. Lomaohjelma koostuu sekä asiantuntijaluennoista

että koko perheen liikunnallisesta ohjelmasta.

Huom. haku-aika päättyy 5.3.2017, jolloin hakemusten on oltava toimistollamme. Osoite: Asumisterveysliitto Aste ry, Kaivokatu 5–7, 18100 Heinola. Lomahakemuksia saa toimistolta.

Hyvinvointilomat ry valitsee osallistujat määräaikaan mennessä palautettujen hakemusten joukosta.

Lisätietoja teemalomista ja hakume-

nettelystä saat toimistoltamme, Pirjo Halme-Hoffren puh. 03-877 5410 tai info@asumisterveysliitto.fi. Lisäinformaatiota myös verkkosivuiltamme www.asumisterveys.fi. □

Ryhmä		Loma-ajankohta
Loma 1	su-pe	11.–16.6.2017
Loma 2	su-pe	2.–7.7.2017

Piijo Halme-Hoffren

VOIMAA VERTAISTUESTA

AsTeen keskusteluryhmät kokoontuvat usealla paikkakunnalla. Vertaistukeen ovat tervetulleita kaikki, joilla on asumisterveysongelmia tai jotka ovat niistä jo selvinneet.

Kokoontumisajankohdista ilmoitetaan verkkosivuillamme www.asumisterveys.fi. Tervetuloa!

■ Onko asumisterveysongelmasi?

Lisätietoja ja ilmoittautumiset
info@asumisterveysliitto.fi
tai puh. (03) 877 5410

- Hometalo
- Vesivahinko
- Rakennusvaurio
- Ilmanvaihto, sisäilma
- Kemikaalin haju
- Tarttuva haju
- Muurahaiset
- Mikrobit
- Tupajumit
- Sädesienet
- Tukkoinen nenä
- Sydämen tykytys
- Silmävaivat
- Ihottuma
- Väsymys
- Päänsärky
- Selittämätön oireilu...

Kuulostaako ja tuntuuko tutulta?

Epäiletkö omassa asunnossasi?

Mistä alkaa, miten tehdä ja missä järjestyksessä?

Tarjoamme asiantuntevaa neuvontaa ongelmatilanteessa toimimiseen.

**AsTeen palveleva puhelin:
(03) 877 5413**

Ole rohkeasti yhteydessä!

Palvelu on avoinna arkisin klo 9–15 normaalipuhelun hinnalla.

Voit esittää asiasi myös sähköpostilla
info@asumisterveysliitto.fi tai Kysy-lomakkeella
verkkosivuillamme www.asumisterveys.fi

 Asumisterveysliitto
ste ry